
Hồi phục giả tạo

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Trong mấy tháng gần đây một số dữ kiện cho thấy là Hoa Kỳ có thể đã bắt đầu hồi phục về kinh tế. Như con số về tổng sản lượng nội địa GDP tam cá nguyệt vừa qua đã gia tăng 3.5%, so với những tam cá nguyệt của 2 năm qua là số âm, chứng tỏ kinh tế đã bắt đầu tăng trưởng. Cũng như thị trường chứng khoán lên cao nhiều, so với lúc thấp nhất hồi tháng 3 năm 2009, đã tăng lên 60%. Đây là điểm an ủi duy nhất cho những nhà đầu tư và ngay cả cho chính quyền, dùng những con số tương đối lạc quan này để biện minh cho các chương trình cứu nguy kinh tế của mình.

Nhưng có quả thật kinh tế đã gia tăng lại chưa hay đây chỉ là một hồi phục giả tạo? Mặc dù trên Wall Street, các chỉ số chứng khoán đều lên và các công ty đầu tư, ngân hàng, như hãng Goldman Sachs, JP Morgan Chase kiếm lời tối đa nhờ chính phủ cứu nguy đổ tiền vào như nước, làm lợi cho các công ty tài chánh này, tiếp tục trả tiền thưởng bonus cả hàng chục tỷ đô la cho nhân viên. Nhưng trong khi đó dân chúng tiếp tục mất việc, tỷ lệ thất nghiệp đã tăng lên 10.2% và sẽ còn tăng nữa. Sự bất mãn của dân chúng càng ngày càng gia tăng trước cảnh một thiếu số trên Wall Street gây ra tội là làm khủng hoảng kinh tế, nay nhờ chính quyền đổ tiền vào cứu, không những không bị trừng phạt, lại làm giàu thêm. Đây chính là sự phi lý người dân thường không thể nào chấp nhận và chịu được, có thể sẽ là nguyên cớ cho những xáo trộn hơn nữa trong tương lai!

Nạn thất nghiệp tăng cao hiện đang là một nhức đầu, nan giải cho chính quyền Obama. Đảng Cộng Hòa công kích chính quyền Obama tối đa vì hồi đầu năm khi đưa ra biện pháp kích thích kinh tế gần 800 tỷ Mỹ Kim, các viên chức kinh tế như Larry Summers, bộ trưởng tài chánh Tim Geithner... đều tiên đoán là đạo luật kích thích kinh tế này sẽ làm nạn thất nghiệp đi xuống, quá lắm là lên khoảng 8% vào cuối năm. Nay tỷ lệ

này đã lên đến con số 10.2% chưa đến hết tháng 12 và có thể leo lên cao nữa, 13-14% vào năm sau cũng không chừng!

Lý do nạn thất nghiệp cao và tình trạng này còn kéo dài lâu vì các hãng xưởng có thể không cho nhân công nghỉ việc nhanh và nhiều như những tháng trước, nhưng không chịu mướn thêm người vì lo sợ cho tương lai. Lý do ai cũng thấy là những biện pháp như chính quyền cho 4000 Mỹ Kim cho dân đi mua xe mới, giúp kỹ nghệ xe hơi, hay cho 8000 Mỹ Kim cho người mua nhà mới, giúp kỹ nghệ xây cất nhà cửa chỉ là tạm thời và giả tạo. Một khi các chương trình này chấm dứt, đầu lại hoàn đó. Các hãng làm xe tiếp tục lỗ lỗ, sa thải nhân viên, đóng cửa các nhà máy.

Trong khi đó kỹ nghệ nhà cửa vẫn trì trệ, giá nhà cửa vẫn xuống vì dân chúng mất việc, không có tiền trả tiền nhà mỗi tháng, bị mất nhà do foreclosure. Đây là vòng lẩn quẩn xấu. Dân thất nghiệp mất nhà làm giá nhà xuống. Giá nhà đi xuống làm những người có nhà bị số tiền nợ cao hơn trị giá căn nhà, sẽ bỏ nhà lại cho nhà băng. Kết quả giá nhà xuống hơn nữa. Kỹ nghệ xây cất nhà vẫn lỗ lỗ. Các kỹ nghệ liên quan như đồ dùng trong nhà, bàn ghế... bị ảnh hưởng lỗ lỗ theo, phải đóng cửa, sa thải nhân viên. Dân thất nghiệp lại nhiều hơn và giá nhà lại đi xuống, foreclosure vẫn gia tăng kỷ lục. Vòng lẩn quẩn cứ thế kéo dài!

Thường trong các cuộc suy thoái kinh tế trước đây, xây cất nhà cửa gia tăng là dấu hiệu đầu tiên của hồi phục kinh tế. Với tình trạng nhà cửa mất giá và làn sóng foreclosure còn lên cao trong cả năm nữa, các kinh tế gia cho rằng có thể phải mất vài năm nữa trước khi vấn đề nhà cửa quân bình trở lại và giúp cho hồi phục kinh tế. Vì thế những rêu rao lấy điểm của chính quyền Obama gần đây là kinh tế đã bắt đầu sáng sủa nhiều phần chỉ là đánh trống đánh phách giả tạo và hồi phục nếu có mới chỉ tạm thời, giai đoạn và giả tạo do các chương trình kích thích kinh tế ngắn hạn vừa qua trên kỹ nghệ xe hơi và cho credit về mua nhà của chính phủ.

Dấu hiệu rõ ràng nhất về sự hồi phục kinh tế giả tạo này là vấn đề đồng cứng tín dụng. Tuy không bị cứng ngắt như hồi đầu năm, khi mọi hoạt động về ngân hàng và tín dụng ngưng trệ hoàn toàn, sau khi hãng Lehman Brothers bị phá sản làm panic khắp nơi trên toàn cầu. Nhưng trong ngày lễ Thanksgiving 26 tháng 11 vừa qua, chính phủ Dubai của xứ nhỏ vùng Vịnh, nơi đang xây cất vĩ đại nhằm biến thành trung tâm kinh tế của vùng Trung Đông, đã gần như quit nợ 59 tỷ Mỹ Kim, khi tuyên bố sẽ không trả tiền cho các ngân hàng tài trợ trong 6 tháng!

Điều này cho thấy các ngân hàng trên toàn cầu vẫn còn trong tình trạng đồng cứng tín dụng, chưa hồi phục lại hẳn. Vụ Dubai quit nợ này có thể có những ảnh hưởng dây chuyền tai hại như thế nào, điều này chưa rõ hẳn. Nhưng các thị trường chứng khoán khắp nơi đều đi xuống, chứng tỏ lòng tin của các nhà đầu tư vẫn còn rất mong manh, không tin tưởng là kinh tế toàn cầu đã khấm khá!

Tại Hoa Kỳ, vấn đề tín dụng vẫn chưa giải quyết được. Các ngân hàng bị lỗ lỗ quá nhiều gần như vẫn không dám cho vay. Theo Hiệp Hội Các Công Ty Độc Lập (National Federation of Independent Business), các xí nghiệp hay các công ty nhỏ cần vốn để làm ăn, không vay được tiền của các ngân hàng. Mùa Thu vừa qua, mức tín dụng cho vay các công ty nhỏ này ở mức thấp nhất kỷ lục, chứng tỏ kinh tế vẫn suy thoái nặng. Vì các công ty nhỏ thuê mướn nhân công chiếm đến mức 50% tổng số công việc của Hoa Kỳ. Khi không vay được tiền làm ăn, các xí nghiệp nhỏ này hoặc sa thải nhân công hoặc nếu không cũng cắt giảm hay không mướn thêm người mới. Như thế nạn thất nghiệp vì chuyện tín dụng này sẽ còn bị nặng hơn nữa và còn lâu mới khá lại được.

Theo kinh tế gia Ian Shepherdson, mức tín dụng của các ngân hàng cho các công ty tháng 10 năm 2008 ở mức 7.3 trillion Mỹ Kim, nay chỉ còn 6.72 trillion, giảm đi 8%. Trước đây chỉ cần mức tín dụng này giảm khoảng 1-2%, các kinh tế gia đã hốt

hoàng cho là nguy hiểm lắm và Ngân Hàng Trung Ương Federal Reserve Bank đã lo cắt giảm lãi suất để kích thích kinh tế lại ngay. Theo Shepherdson, không những mức tín dụng hiện tại đang ở mức thấp kỷ lục thấp nhất, nhưng vì các ngân hàng tiếp tục không cho vay và đòi lại nợ cũ, mức tín dụng chung sẽ còn xuống thêm khoảng 2 trillion nữa trong vòng 2 năm đến.

Chỉ cần nhìn mức tín dụng này cũng thấy là kinh tế còn ở trong tình trạng suy thoái nặng và còn phải vài năm nữa mới quân bình. Đây là lý do trong buổi họp tuần vừa qua, Ngân Hàng Trung Ương vẫn cho là kinh tế còn quá yếu, nên vẫn giữ mức lãi suất ở mức zero và không nói đến khi nào sẽ cho tăng lên trở lại. Không những thế, Ben Bernanke, chủ tịch Federal Reserve vẫn tiếp tục chương trình gọi bí ẩn là quantitative easing, tức thả lỏng số lượng. Từ ngữ kinh tế này không gì khác hơn là in tiền ra như giấy lộn chống đông cứng tín dụng hầu ngăn ngừa nạn Depression. Vì cuộc đại khủng hoảng kinh tế Depression thập niên 30's có nguyên nhân chính là đông cứng tín dụng kéo dài quá lâu và đa số các ngân hàng vỡ nợ do đông cứng tín dụng này.

Để thực hành chuyện "thả lỏng số lượng" này, Ngân Hàng Trung Ương mua các giấy nợ mortgage của các công ty mua bán nhà cửa hay của các công ty Fannie Mae, Freddie Mac, bây giờ được coi là của chính phủ kiểm soát luôn. Ngoài ra còn mua các giấy nợ Treasury Bonds của chính phủ ban hành! Khi mua các giấy nợ này Federal Reserve đã tạo ra tiền để cho chính phủ vay. Mà Federal Reserve thuộc chính quyền! Có nghĩa là khi chính quyền cần tiền tiêu, chính quyền in thêm tiền, thay vì dùng nhà in, in ra tiền giấy lồi thối, bây giờ chỉ gõ gõ vài cái vào computer, lập tức có vài trăm tỷ Mỹ Kim để xài dễ dàng!

Việc "in" tiền ra như giấy lộn này của Ben Bernanke bằng quantitative easing, ngoài chuyện chống đông cứng tín dụng, còn là phương cách để Hoa Kỳ quịt nợ trong tương lai. Vì mức nợ của quốc gia bây giờ đã lên đến 12 ngàn tỷ Mỹ Kim, 12 trillion

này sẽ làm Hoa Kỳ phải trả 700 tỷ Mỹ Kim tiền lãi cho một năm. Có nghĩa trong tương lai các thâm thủng về ngân sách tăng cao gia tốc sẽ làm dân Hoa Kỳ è đầu è cổ đi làm đóng thuế chi đủ để trả tiền lãi số nợ cho Trung Hoa! Và Hoa Kỳ sẽ không còn cách nào hơn là phá giá Mỹ Kim để quịt nợ! Có nghĩa là Bernanke sẽ phải gõ gõ vào computer ngày đêm để in ra thêm tiền và "thả lỏng số lượng" tối đa cho tiền Mỹ Kim mất đi 50-80% giá trị để quịt nợ Trung Hoa một cách hữu hiệu và danh chính ngôn thuận!

Như thế nền kinh tế Hoa Kỳ sau khi xuống dốc không phanh từ tháng 8 năm ngoái, lên lại chút đỉnh vào mùa xuân năm 2009, nhưng nhiều phần sẽ đi xuống trở lại cuối năm nay và đầu năm đến. Khi đó chính quyền Obama sẽ không còn cách nào khác hơn là xin Quốc Hội phê chuẩn thêm một chương trình kích thích kinh tế mới, có thể phải thêm cỡ 1 trillion nữa để cứu nguy. Bernanke sẽ tiếp tục in tiền ra như nước để Obama chi dùng và gia tăng hơn nữa mức nợ quốc gia. Có thể lúc đó kinh tế được kích thích hơn nữa sẽ đi lên trở lại, theo đúng tiên đoán là kinh tế sẽ đi theo hình chữ W. Đi xuống nhiều hồi năm ngoái và đầu năm nay, lên lại một chút tam cá nguyệt vừa qua, đi xuống lại vào mấy tháng đến, rồi sẽ vọt lên trở lại. Tuy nhiên chuyện vọt lên theo gạch chót của chữ W này có thể cũng chỉ là tạm thời. Kinh tế sau đó sẽ nối tiếp hình chữ W bằng hình chữ L. Tức sẽ trở lại vực sâu và đi ngang ở đáy vực này, không lên lại nổi nữa!

Lý do là khi tiền Mỹ Kim mất giá quá mức sẽ làm lạm phát lên phi mã. Trung Hoa bị quịt nợ vì tiền đô la mất giá so với đồng quan sẽ trả đũa bằng cách không mua Treasury bonds tài trợ cho thâm thủng ngân quỹ của Hoa Kỳ nữa. Nạn thất nghiệp ở mức 12-15% tại Hoa Kỳ sẽ làm các áp lực bảo vệ thị trường và bảo vệ công ăn việc làm cho người dân tăng cao và chính quyền Hoa Kỳ sẽ phải gia tăng thuế quan ngăn chặn hàng hóa của Trung Hoa không cho nhập cảng tối đa vào Hoa Kỳ như trước. Cuộc chiến thuế quan khi các quốc gia trả đũa lẫn nhau và bảo vệ thị trường sẽ

làm kinh tế toàn cầu lâm vào đại khủng hoảng. Và như thế một thời kỳ Great Depression thứ 2 sẽ bắt đầu, có thể vào năm 2012.

Và như thời kỳ Great Depression thứ nhất thời thập niên 30's đã dẫn đến Đệ Nhị Thế Chiến, Great Depression 2 này có đưa đến Đệ Tam Thế Chiến hay không? Điều đó chúng ta sẽ biết được câu trả lời trong vài năm sắp đến!

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng
www.nguyendinhphung.com